

Készítette: Kojanitz László
modulterv (2 tanóra) – diák feladatlap

Gyarmati György: A Rákosi-korszak – másképp szemlélésének – vázlata (1945-1956)
című tanulmánya felhasználásával
a középiskolák 12. osztálya számára

A források közös feldolgozásához alkossanak 3 fős csoportokat!

1. feladat

Mit tudunk már a Rákosi-korszakról?

Készítsenek pókhálóábrát a Rákosi-korszak jellemzőiről! Az ábrát 10 olyan kulcsszóval töltsék ki, melyet a korszakra leginkább jellemzőnek tartanak.

2. Feladat

Az MKP és a Kisgazdapárt harca

Osszák el egymást közt a 3 szövegrészletet, majd az olvasottak közös megbeszélése alapján töltsék ki a táblázatot! Elég csak emlékeztető vázlatpontokat beírni.

„Korrekción” Az MKP milyen eszközökkel semlegesítette a Kisgazdapárt törvényhozásban szerzett többségét?	„Arányosítás” A Kisgazdapárt hogyan próbálta választási eredményeit a végrehajtó hatalom alsóbb szintű intézményrendszerében érvényesíteni?

I.

„A pártharcok kiéleződése szempontjából meghatározó volt az 1945-ös parlamenti választások kimenetele. A szavazásra jogosultak körét számottevő mértékben kiterjesztő voksoláson – a Szovjetunió által megszállt közép- és kelet-európai régióban egyedülként – egy polgári parlamentarizmust megjelenítő párt, a kisgazdapárt ért el abszolút győzelmet. Ennek eredményeként a törvényhozásban megszűnt az MKP, SZDP (Szociáldemokrata Párt), NPP (Nemzeti Parasztpárt) párttriásznak az ideiglenesség időszakában birtokolt kétharmados többsége. Győzelmét azonban a kisgazdapárt az érdemi döntésekben átmenetileg sem tudta érvényesíteni. A hatalmi pozíciók választási eredmények szerinti „újraosztását” (*arányosítás*) éppúgy megakadályozták a kommunisták, mint ahogy az önkormányzati választások kiírását – ami várhatóan a nemzetgyűlési választással arányos eredményt hozott volna – is sikerrel szabotálták el.” (Gyarmati György: *A Rákosi-korszak – másképp szemlélésének – vázlata (1945-1956)*. www.arkadiafolyoirat.hu)

II.

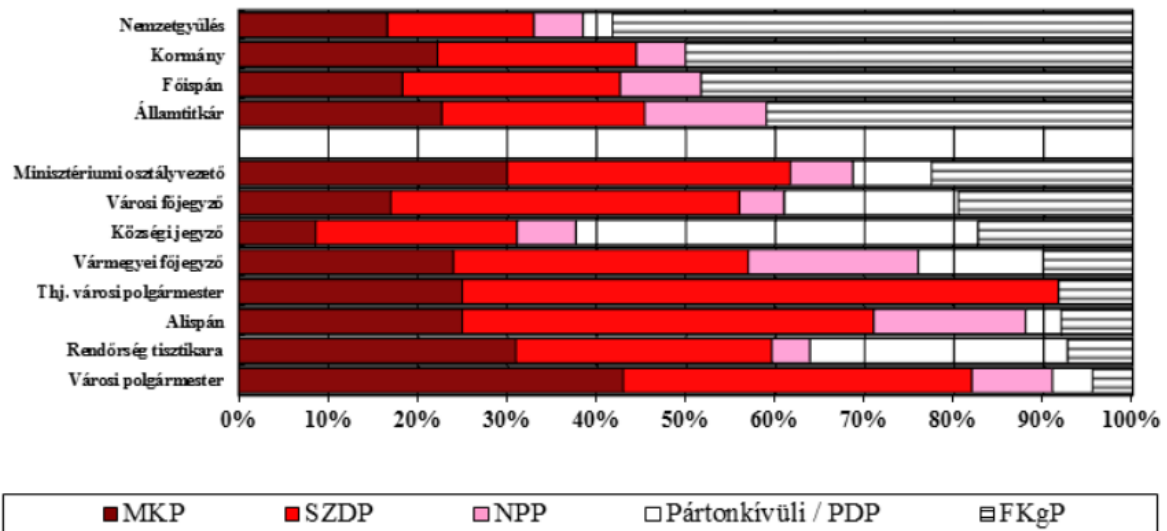
„Az MKP választási vereségének *korrekcióját* szolgálta a demokratikus arculat fenntartása mellett egyfelől a fenti három párt politikai blokkba tömörülése (Baloldali Blokk), másfelől a parlamenti erőviszonyoktól független ún. *pártközi tárgyalások és a rendeleti kormányzás* kombinációjának intézményesítése. A végrehajtó hatalom alsóbb szintjein (vármegye, törvényhatóságok és önkormányzati kulcspozíciók) továbbra is megmaradt a „blokkpártok” fölénye. Azokban az esetekben pedig, amikor a kisebbségi pozíció felülírásához nem látszott elégségesnek a nyilvános blokkpolitika, a kulisszák mögött mindenkoron segítségére volt az MKP-nak egyfelől a kezdettől kommunista vezetésű és tagságú politikai rendőrség, másfelől a Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEB) szovjet vezetése. „(Gyarmati György: *A Rákosi-korszak – másképp szemlélésének – vázlata (1945-1956)*. www.arkadiafolyoirat.hu)

III.

„A presztalinizálás körében indokolt máshová helyezni a hangsúlyt az 1947-es országgyűlési választások visszaéléseiről szólva. Az újabb kutatások feltárták, hogy az ideiglenes névjegyzék-kivonatokkal (kékcédulákkal) történt visszaéléseket sokszorosan múlták felül a választási eljárásban közreműködő belügyi szervek hatósági, *adminisztratív csalásai*. A politikai-igazgatási machinációk révén, a politikai rendőrség (ÁVO) hathatós közreműködésével közel félmillió polgárt fosztottak meg választójogától. Tömegességét tekintve ez sokkal inkább befolyásolta a választások kimenetelét. Az eredményeket kisebb mértékben eltérítő – mintegy hatvanezernyi – „kékcédulázás” azért rögzült a későbbi emlékezetben, mert azonnal lelepleződött. Az 1947. évi országgyűlési választásokat hitelesebben jeleníti meg a *többszörösen elcsalt választások* formula, semmint a kékcédulák imamalomszerű emlegetése.” (Gyarmati György: *A Rákosi-korszak – másképp szemlélésének – vázlata (1945-1956)*. www.arkadiafolyoirat.hu)

B) Az I. forráson dolgozó csoporttag mutassa be a csoport többi tagjának, mit ábrázol az alábbi diagram, és miért illusztrálja a „korrekció” és az „arányosítás” problémakörét! A II. forráson dolgozó csoporttag fogalmazza meg, mit jelent a „korrekció” fogalma! A III. forráson dolgozó csoporttag fogalmazza meg, mit jelent az „arányosítás” fogalma! A válaszokat vitassák is meg, értékeljék, ha szükséges, egészítsék ki!

A pártok részesedése a hatalmi pozíciókból, 1946 tavaszán

Az 1945 és 1948 közötti időszak értékelése (Otthoni feladat)

Az órán szerzett ismeretek, a tanulmányrészlet és a táblázat segítségével írjon egy 6-8 soros érvelő esszét, amelyben állást foglal a demokratizálás kontra presztalinizálás kérdésben. Válassza ki ehhez kezdőmondatként az alábbiak valamelyikét!

Álláspontom szerint az 1945 és 1948 közötti időszak inkább demokratikusnak tekinthető, mert...

Álláspontom szerint az 1945 és 1948 közötti időszak inkább presztalinizációnak tekinthető, mert...

„A pártharcok kiéleződése szempontjából meghatározó volt az 1945-ös parlamenti választások kimenetele. (...) Az ország de facto (a párizsi békeszerződésig Magyarország a moszkvai fegyverszüneti egyezmény értelmében nemzetközi jogi – de jure – értelemben is megszállt ország volt) szuverenitáshiánya közepette kiépülő többpárti politikai berendezkedés működését tekintve álköalicció, a többpártiság álpluralizmus volt. Az egymást rohanást követő belpolitikai fejlemények a hidegháborút gerjesztő nemzetközi események hatására torkollottak a kommunista hatalomátvételbe. A politikai élet e meghatározottsága mégsem relativizálja az 1945-ben ténylegesen meginduló, a társadalom döntő többségét érintő demokratizálás eredményeit. Ez a kétarcúság – *demokratizálás kontra presztalinizálás* – együttesen alkotja a koalíciós évek korpét.”

A demokrácia reménye és / vagy presztalinizálás	
demokratikus választási törvény	többszörösen elcsalt választások
parlamenti többség többpárti, koalíciós kormányzás	és annak kormányrendeletekkel való felülírása, ellehetetlenítése egypárti titkosszolgálati megfigyelés
a beiskolázás demokratizálása	az iskolák államosítása
a magántulajdon kiterjesztésének ígérete	és annak mindinkább kiterjesztésének megvonása

(Gyarmati György: *A Rákosi-korszak – másképp szemlélésének – vázlata (1945-1956)*)

www.arkadiafolyoirat.hu

A Rákosi-diktatúra jellemzői és következményei

A következő feladatok a Rákosi-diktatúra működésével, valamint a társadalomra- és a közgondolkodásra gyakorolt hatásával foglalkoznak.

1./A feladat

A júniusi határozat: Rákosi és a pártvezetés politikájának kritikája

Olvassa el az 1953-ban készült dokumentumot és válaszoljon a kérdésekre!

„A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének teljes ülése megállapítja, hogy az utóbbi évek folyamán a párt vezetése, élén Rákosi Mátyás elvtárral, politikai irányvonalában és gyakorlati munkájában komoly hibákat követett el. E hibák kedvezőtlenül hatottak ki a lakosságra, s nem utolsósorban a munkásosztály életszínvonalára, lazították a párt viszonyát a munkásosztállyal, megrontották általában a párt, az állam és a dolgozó tömegek viszonyát, és súlyos nehézségeket okoztak a népgazdaságban.

A legfontosabb hibák a következők voltak:

1. A párt vezetése a túlzottan gyors iparosításra, s különösen a nehézipar túlzottan gyors fejlesztésére vett irányt, nem számolva az ország reális helyzetével és a munkásosztály, a dolgozó nép életszükségleteivel.[...]

2. A párt vezetése elhanyagolta a mezőgazdasági termelést, és túlzottan gyors ütemben folytatta a mezőgazdaság társadalmisítását. [...]

3. A párt vezetése elhanyagolta és háttérbe szorította a lakosság életszükségleteinek kielégítését, helytelen gazdaságpolitikája folytán csökkent a dolgozók életszínvonala. [...]

A túlzottan gyors ütemű iparosítás, s mindenekelőtt a nehézipar és a honvédelmi ipar túlzottan gyors fejlesztése, valamint a mezőgazdasági termelés fejlesztésének elhanyagolása és a mezőgazdasági termelészövetkezetek s az állami gazdaságok fejlesztésének túlzott üteme a lakosság szükségletei kielégítésének elhanyagolásához vezetett. Szerepet játszott abban a fegyveres erőknél a szükségesnél nagyobb mértékű és gyorsabb ütemű fejlesztése, valamint az államapparátus felduzzasztása is. [...]

4. Az adminisztratív módszerek elharapódzása, a bírósági és kihágási eljárások túlzottan nagy száma, önkényeskedés a lakossággal szemben.

A párt általános irányvonalában és a gazdaságpolitikában elkövetett hibák nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a dolgozó tömegekkel szemben széles mértékben alkalmaztak és alkalmaznak adminisztratív módszereket, a rendőrség, a bíróságok tömegesen büntetnek, és a hatóságok ridegen bánnak a lakossággal, s gyakoriak az önkényeskedések. [...]

Az összes elkövetett hibák és tévedések egyik fő forrása: a kollektív vezetés hiánya, a kollektív vezetés helyettesítése személyi vezetéssel, holott nyilvánvaló, hogy a kommunista pártban a kollektív vezetés az egyedül helyes vezetési módszer. A személyi vezetés személyi kultusszal, és a párt, valamint a népi demokrácia fejlődésére káros vezérkedéssel párosult. Ez a helytelen módszer megakadályozta, hogy a párt politikáját az egész vezetés aktív közreműködésével dolgozzák ki, és megnehezítette az elkövetett hibák gyors felismerését, idejében való kijavítását.”

Az MDP KV 1953. júniusi határozata. 1953. június 28.

Kérdések: Miket tart a határozat az elmúlt időszak legfőbb hibáinak? Mivel magyarázza a helytelennek ítélt lépéseket? Kit tart a hibák fő felelősének? Milyen konkrét tények igazolják a megnevezett problémák létét? Mivel egészítenéd ki a torzulások listáját?

1/B. feladat**A Rákosi-diktatúra utólagos értékelése**

A kortárs diagnózist vessük össze a történész visszatekintő értékelésével!

„A politikatörténeti nézőpontú koridézés közepette is szükséges kitérni a történetek társadalmi kihatásaira. Arra, hogy a folyamatos zaklatásnak és terrornak kitett társadalom miként reagált a változó körülményekre. Az elnyomás módszereinek és változatainak számbavétele során mód nyílik túllépni azon a korábbi közelítésen, mely valamifajta devianciaként, kisiklasként értelmezte a justizmordokat. Az üzemszerű módszerességgel működtetett terrornak az volt a rendszer-specifikus jellemzője, hogy az alávetett társadalom minden rétegéből – korábról nem ismert kiterjedtséggel – szedte áldozatait. Ennek képezte részét a kitelepítés számos variánsa, a tömeges rabmunkáltatás, a kulákságon túlmenően a parasztság sokkal szélesebb rétegeit fenyegető és fenyegető intézkedések, nemkülönben az ún. „klerikális reakciót” érintő meghurcoltatások sokfélesége.

A Rákosi-korszak „senki sincs biztonságban” ellenségkeresési – és találási – örületének egyedisége abban jelölhető meg, hogy a rendszer nevesített ellenségein [a „horthy-fasiszták” és az ún. „kizsákmányoló” osztály, vagyis a korábbi politikai és gazdasági elit, a „klerikális reakció”, azaz az egyház, és még sokan mások] túl annak kedvezményezettjei sem tudhatták magukat biztonságban. A vizsgált időszakban a hatalmi harc közepette „leszalámizott” összesen kilenc koalíciós és ellenzéki párthoz tartozók közül – eddigi számításaim szerint – kevesebben járták meg a börtönt, mint a hatalomra került kommunisták és a velük társuló szociáldemokraták köréből. Őket felülmúló nagyságrendű meghurcoltat csak a – valóban ellenségként kezelt – magyarországi egyházak, illetve szerzetesrendek tudnak előszámlálni.

A „nemzeti összveszteség” nem csupán abból áll össze, hogy hányan szenvedtek el tényleges meghurcoltatást. A társadalom „szabadlábbon hagyott” hányada is ennek kárvallottjai közé sorolható. A társadalom többsége soha korábról nem ismert, magas foglalkoztatás és rendszeres munkavégzés közepette kényszerült tartós nélkülözésre. Azok többsége is megfosztatott a „tisztas munkával tisztas megélhetést” reményétől, akiket a rendszer kormányosai – ideológiai megfontolásokból kiindulva – a változások kedvezményezettjeinek könyveltek el. A szinte válogatás nélküli tömeges elnyomás egyre inkább azokat is szembefordította a kommunista uralommal, akikre a rendszer ideológiája saját bázisaként hivatkozott: „a dolgozó osztály fiait”. Figyelemre méltó, hogy 1956 őszén közülük kerültek ki tömegével a forradalmárok, a nemzeti szabadság harcosai. S ugyancsak ebből a – már általa szocializált – generációból került ki a forradalom vérbefojtása után a meghurcoltak többsége is.”

(Gyarmati György: *A Rákosi-korszak – másképp szemlélésének – vázlata (1945-1956)*

www.arkadiafolyoirat.hu

Kérdések: Kiket tekintett a diktatúra fő ellenségeinek? Miben látja a szerző az elnyomás sajátosságait? Milyen változatai voltak az áldozatok meghurcolásának? Milyen hatással volt a rendszer a társadalom többségére? A szöveg elolvasása után mivel egészítenéd ki az 1953-as kárlistát?

2. feladat

A diktatúra nyelve – propaganda

Ehhez a feladathoz alkossanak 3 fős csoportokat!

A totalitarizmus jellemzői között felsorolt „médiamonopólium” esetünkben azt igényli, hogy a Rákosi-korszakban még domináns nyomtatott sajtó – ezen belül a központi pártlap, a *Szabad Nép* – néhány jellemzőjét számba vegyük. A diktatúrát üzemben tartó párt legnagyobb példányszámú napilapjának megkülönböztetett fontossága más hasonló rendszerekben sem ismeretlen. (A Harmadik Birodalomban ilyen volt a *Völkischer Beobachter*, a Szovjetunióban a *Pravda*.)

A) Olvassák el a Szabad Népről szóló ismertetést! Fogalmazzanak meg közösen találó címekeket az egyes szövegrészletekhez!

1. cím:.....

Források: .....

Magyarországon a *Szabad Nép* egyszerre volt az MDP vezetésének hivatalos szócsöve és irányt mutatni hivatott népnevelője, papír-agitátora. Tananyag és tanítási vezérfonal. Ezen túlmenően – nem csupán a párt tagjai számára – a napi politikai tájékozódás elsődlegesnek szánt iránytűje, a rendszerbe szocializálás megkülönböztetett fontosságúnak tekintett eszköze. Polihisztor termelési és termelés-szervezési útmutató, ünnepi és gyászkalendárium. Dicshimnusz a rendszer piros betűs napjain, hőseinek születési (és halálozási) évfordulóin...

2. cím:.....

Források: .....

...hogyan annál kérlelhetlenebbül verjék el a port a fennálló rezsim ellenségnek kikiáltott megbélyegzettjein. Csak a legjellemzőbbeket sorolva: „horthyfasizmus” (sic!), „(neo)nácizmus”, „klerikális reakció”, „imperializmus-lakájok”, a trockizmus helyére aktualizált titoizmus, „szociáldemokrata osztályárulók” vagy a gumi- és gyűjtőfogalomként lett „reakciók” és „osztályellenségek”. Az utóbbin belül a mindvégig megkülönböztetett kulákok.

3. cím:.....

Források: .....

A munka és a mindennapok világa aktuális csatahelyszínekként említődnek. A lap cikkei – különösen az 1949–1953 közötti években – harcászati tankönyvek nyelvezetét utánzó fronttudósítások. Kezdetben az ipari termelés, illetve a nagyberuházások „frontját” emlegették a leggyakrabban, ahol a párt persze úgy nyomul előre, mint kés a vajban. Ennél elkeseredettebb összecsapások sejlének fel az „agrárfront” mellékhadszíntereiről (a begyűjtési, a szövetkezetesítési, illetve a kulákfrontról) közreadott híryanagyokban, mivel falu gazdatársadalmának megtörése veszélyesebb volt.

(Gyarmati György: *A Rákosi-korszak – másképp szemlélésének – vázlata (1945-1956)*
www.arkadiafolyoirat.hu

B) A csoport minden tagja válasszon ki kettőt a korabeli Szabad Népből vett részletekből! Mindenki gondolja át, hogy az ő újságrészletei miként támasztják alá a Szabad népről szóló szövegrészletben olvasottakat! Válassza ki, hogy melyik szövegrészlethez kapcsolhatók az egyes forrásrészletek! Beszéljék meg közösen a javaslatokat, majd írják be a forrásrészletek sorszámát a kiválasztott helyekre! (15 perc)

I.

Őrizetbe vették egy szabotáló kémbanda tagjait. 1949. november 23.

A Belügyminisztérium sajtóosztálya közli: Illegális határátlépés kísérlet közben elfogták Geiger Imre gépészmérnököt, a Standard Villamossági r.t. vezérigazgatóját, aki kihallgatása során bevallotta, hogy széleskörű kém- és szabotázstevékenységet folytatott. Geiger Imre vallomása és más bizonyítékok alapján az Államvédelmi Hatóság őrizetbe vette Vogeler Róbert amerikai és Sanders Edgar angol állampolgárokat, akik kihallgatásuk során szintén részletes beismerő vallomást tettek a Magyar Népköztársaság ellen régóta folytatott szabotázis- és kémtevékenységükről. Az említetteken kívül a kémszervezet más tagjait is őrizetbe vették.

II.

Izzó gyűlölettel szembe dicső Pártunk aljas árulóival! 1949. június 23.

Dolgozók levelei követelik a trockista kémbanda kíméletlen megbüntetését! A belügyminisztérium MDP pártszervezete önkritikát gyakorol Rákosi elvtárshoz írt levelében: „hű és féltő ragaszkodással pártunkhoz, munkásosztályunkhoz és hazánkhoz, izzó gyűlölettel fordulunk szembe az aljas árulókkal: Minden erőnkkel azon leszünk, hogy munkánkkal segítségére legyünk a Pártnak e trockista banda teljes felszámolásában. Pártszervezetünk vezetősége tanult a Rajk belügyminisztersége alatt általunk elkövetett hibákból, az éberség területén elkövetett súlyos mulasztásokból, a megalkuvó politikából, amikor a pártszervezet nem harcolt minden erővel (...) Pártunk hatalmas győzelme nyomán megfogadjuk Rákosi elvtársnak, hogy a belügyminisztériumot Kádár elvtárs közvetlen vezetésével a szocializmust építő dicső Pártunk és dolgozó népünk szilárd bástyájává tesszük!”

III.

Jelentés a kohó- és Martin-művek csütörtöki eredményeiről. 1952. május 24.

A diósgyőri nagyolvasztó-mű csütörtökön 126 százalékos kiváló eredményt ért el. A II-es kohó kollektívája 127 százalékos eredménnyel megelőzte a 125 százalékos eredményt elért I-es kohó brigádjait. A legjobb brigád címet Mislóczky Lajos brigádja nyerte el, amely 137,5 százalékra teljesítette a napi tervet.

IV.

A magyar dolgozó parasztnők ezreit vonjuk be a traktoristák soraiba. 1951. január 10.

Ari Julianna elvtársnő, a túrkevei gépállomás munkaérdemrendes brigádvezetője felszólalásában elmondotta: annak ellenére, hogy a túrkevei gépállomás traktoristanői már 1950 őszén brigádot alakítottak, amely tervét 102 százalékra teljesítette, még mindig vannak, akik huszadrangú kérdésnek tekintik a női traktorosokkal való foglalkozást és új női munkaerők beszerzését. Emiatt többször úgy érezte, hogy elvesztette a kedvét, s le akart mondani a brigádvezetéséről. Ekkor olvasta el Pása Angelina, a Szovjetunió legjobb traktorosnője könyvét, amelyből megtanulta: a mi nehézségeink sokkal kisebbek, feladataink sokkal könnyebbek, ezért azokat feltétlenül meg lehet és meg is kell valósítani.

V.

A reakció szabotázsa az építőiparban. 1950. március 19.

Kádár elvtárs hangsúlyozta, hogy a fejlődés érdeke megkívánja: a szakszervezeti funkcionáriusok és az építőipari dolgozók a jövőben nagyobb fokú politikai éberséget tanúsítsanak és elszántabb harcot folytassanak az építőiparban meghúzódó reakciós erők, népünk ellenségei ellen. A gyors növekedést kihasználva az építőiparba nem kis számmal szivárogtak be deklasztált burzsoá és reakciós elemek – különösen tisztviselői vonalon. Ha a dolgozók nem éberek – ezek a reakciós elemek bátorságra kapnak és széleskörű aktív szabotázst folytatnak. (...) Az éberség és az ellenséggel szemben folytatott harc a szocialista építés elengedhetetlen feltétele...

VI.

1951. augusztus 7.

A Belügyminisztérium közli: A Magyar Népköztársaság belső rendjéért felelős hatóságok kitelepítettek Budapestről 21 horthysta minisztert, 25 volt államtitkárt, 190 horthysta tábornokot, 1012 horthysta törzstisztet, 274 régi rendőrtörzstisztet, 88 csendőrtisztet, 812 vezető horthysta államhivatalnokot, 176 gyárost, 157 bankárt, 391 nagykereskedőt, 292 nagybirtokost, 347 kapitalista vállalati igazgatót valamint hozzátartozóikat. A kitelepítettek között volt 9 herceg, 163 gróf, 121 báró, 8 lovag, 195 vitéz.

C) A képen Bán Béla 1950-ben készült, „Kónyi elvtárs, a Ganz Villamossági Gyár sztahanovistája” című festményét láthatják. A kommunista diktatúra a Rákosi-korszakban nem csak a sajtót, a művészeteket is totálisan kisajátította. Révai József népművelési miniszter 1949-ben, a szovjet képzőművészeti kiállításon tartott megnyitó beszédében megfogalmazta azokat az irányelveket, melyeket a magyar művészeknek követniük kell, melyek szerint ezek után „...ne Párizsra, hanem Moszkvára vessék vigyázó szemüket...”. Ettől kezdve a kultúrpolitika alapkonceptiója az volt, hogy a képzőművészetnek, illetve minden más művészeti ágának elsődleges és legfontosabb feladata a politikai ideológia közvetítése, vagyis a propaganda. A bemutatott propagandaképet egy jó képességű, korábban expresszív stílusban dolgozó, az Európai Iskolához tartozó festő készítette. A zsánerképen a szobában az asztal körül beszélget a család. A büszke családjától övezett élmunkás, Kónyi elvtárs éppen felolvassa Szovjetunióban szerzett tapasztalatait, a mellette ülő két férfi, illetve a mögöttük állók, a fehér blúzós fiatal nő és a kék inges munkásfigura, illetve a családfő előtt álló kisgyerek figyelmesen hallgatják. A háttérben a kitárt ablakon keresztül épülő üzemcsarnokot látunk, ezen túl a kompozíció hangsúlyos attribútuma az asztalra helyezett Sztálin-kötet és a falra akasztott Sztálin-portré.

Bán Béla: Kónyi elvtárs, a Ganz Villamossági Gyár sztahanovistája (1950)

Kérdések:

Melyek a kép fő attribútumai? Ki van a kép középpontjában? Mi van a perspektíva középpontjában? Milyen hangulatot tükröz a kép? Milyen színek dominálnak? Keressenek olyan tartalmi és stílusbeli hasonlóságokat a fenti újságcikkek és a festmény között, amelyek elárulják, hogy ugyanabban a történelmi korszakban készültek!

D) Fogalmazzák meg az újságcikk illetve a festmény elemzése kapcsán szerzett személyes benyomásaikat, érzéseiket egy messenger üzenetben és küldjék el egy osztálytársuknak (ha van fb csoportja az osztálynak, akkor oda)! (5 perc)

4. Feladat

Az új információk összevetése a korábbi ismeretekkel

A csoport vegye elő az előző óra elején a Rákosi-korszakról készített pókhálóábráját! Egészítsék ki (lehetőleg más színnel) az azóta szerzett új ismeretekkel! (5 perc)